

מסורת הש"ס

(א) ועיקרו (ג' ט) (ס) [ס'ס]
(ב) ז"ק מה' לשל י. כ"ו ס';
(ג) ומנו' רש"ל (ה) (מכונות)
(ד) קט"ו (ו) [ס'ס] (ז) רש"ל
(ח) בס"ט: ממפקדו,

תורה אור השלם

1 קום התהליך בארץ
לארצה ולקחה בי ק'ן
אתנה: בראשית י"ג

גליון הש"ס

גמרא מ"ט ד' אליעזר. ע"י
כפפת רש"ל דרך האמת
דיוט א':

הגהות הב"ח

(א) גמרא משום דכ"י יהודה
אמר רב דאמר רב יהודה
אמר רב מנחם שהחזיקו:

מוסף רש"י

קרובה לזה. לעיינות
היושבות סוף לחזונו ז',
ורחוקה לזה. לאתן
הסמיכות לזה האמר שיהו
לימין להקוף כל סביבות
השדה, וכשהיה צלמט
השדה לא היה מקיפין לו
ק' (ב"ק כח). רבים שבררו
דרך לעצמם. שדה חמט,
מה שבררו ברור. וזהו
רש"י לגמרא (נחובין ד'ג).
שאברה להן דרך באותה
שדה. ויהיה להן דרך
בו וזהו שיהו או דבש
או צמחונם ונכרו לו
אוחת מה היותם (ס"ט).
מנחם שהחזיקו בו רבים.
לעשותו להן דרך, אסור
לקלקלו. ע"פ שזהו של
ימד (וע"ל כ"ה).

מוסף תוספות

א. ואם איתא היכי לא
מדידה הא דר' גידל
ודרבה בר ר' הונא
לאשמועינן דהאי תירוצא
לרבה בר ר' הונא
הוא. י"טע"ב. א. ומה לא
אמרה ר' אליעזר או
לא אמרה. שם. וע"ן
ר"ן. ג. [ד'במתינתין לא
אברה להן דרך. למע"ן.
ד. [ג' נהנה בהילוך
דרך תלמודו ואע"כ דלא
עדי מעשה ביהוה הקרקע
וכדאמרינן בפ' חזקת. שם.
ה. כיון דריחיה. שם.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא ק.

עין משפט
נר מצוה

ע"א ב מ"י פ"א מהל'
מיררה ה"ל יג סמנ
עשין פנ וטע"ט מ"מ ס'
קנפ ספ"ק ז'
ע"ב ג ד מ"י ט"ז ה'
ופננ ט"ז טע"ט ט'
וג"י שניה שהיה הרש"ס:
פ ה ו ר ו מ"י פ"א מהל'
מיררה הלכ"ט ט סמנ
עשין פנ וטע"ט מ"מ ס'
ד"ו ספ"ק ז':

רבינו גרשום

להם דרך מן הצד משום
גזירה שמא יתן להם דרך
עקלתון והשתחא לאו בדינא
קאמרי לירי: הרחוק לזה.
ולאו זכות היא לו וקרובה
לזה ומשום הכי לא מצי
למעבר דינא לפגשיה
ומשה' מה שנתן נתן (ז) ולא
מצי למיחדר ביה: ולמאן
לזה שקולו דינא ויהבו לי
דידי. ואמאי מה שנתן נתן:
הא מנח: ר' אליעזר
היא. דאמר מה שבררו
ברירו ומשום הכי הואיל
שברירו דרך זה לא מצי
למימר לזהו הכי לי דידי:
ומקשי' ואליבא דר' אליעזר
דאמר מה שבררו וכו'
רבים גולגלין ניהו. דליגולו
ליה את שילו בכ"י: אמר רב
גידל. לא גולגלין ניהו
אליבא דר' אליעזר דמשום
הכי שילא לא הגיעו כגון
שאברה להן דרך באותה
שדה. שיוצתין קו שיש להן
דרך זה ואין יוצתין באיזה
מקום בשרה משום הכי נתן
בשרה מן הצד שלא ידרסום
בשרה ואסתול הכי הואיל
שברירו דרך זה מה שברירו
ברירו דהשתחא לא גולגלין
ניהו ודיומ ופחד ששכירו
דרכם יטלוה ושלו לא
הגיעו: אי הכי. ומתקנת לה
הכי בר' אליעזר אמאי אמר
רב הונא אין הלכה בר'
אליעזר הא לא גולגלין ניהו
ובדין הוא דמה שברירו
ברירו: ומשני מאן דמתני
הא. דרב ברונה לא מתני הא
דר' אליעזר. הוא סביר לי
דמשום הכי מה שברירו
ברירו כגון שאברה להן דרך
לרבים והא דקאמר רב
ברונה אין הלכה בר'
אליעזר הכי ס"ל לרב ברונה
דר' אליעזר דאמר מה
שברירו ברירו בתום אפי' שילא
אברה להן דרך דאי
היה שמועיל ליה לרב ברונה
דר' אליעזר סבר מה שברירו
שאברה להן דרך בתוך
שדהו לא היה אמר אין
הלכה בר' אליעזר: ומקשי'
וטעמא מאי. כלומר הואיל
דס"ל לרב ברונה להכי
שברירו להן דרך בדין מה
כגון
שאברה להן דרך באותה
שדה אמאי מה שנתן נתן
ושלו לא הגיעו. והוא הדין
נמי שאיל תלמודא אליבא
דרב גידל דמתוך למתני
אליבא דר' אליעזר מה טעם
מה שנתן נתן ושלו לא
הגיעו. ומשני משום דרב
יהודה וכו' והואיל
שהחזיקו באותו דרך בשרה
אסור לקלקלו ואותו שנתן
נתן משום שברירו הן:
ואליבא דר' אליעזר
דמתריצא מתני' אליבא
רבים במאי קנו לה. להאי
דרך שנתן זה והאל לא
החזיקו בה: קנה מקום
הילוכו. בלא שטר וכפ' וחוזה
ובלא פריצת גזירות
[דר] ונעילת [הפתח]. דברי
ר' אליעזר. והכ"א אין
הילוך מועיל כלום. עד
שפרץ וגדר ונעל כל שהוא:
כדי שתהא נוחה ליכבש.
לפני יהושע: כי אתא לקמיה
דריב"ז. המוכר והלוקח
שביל לחבירו: אמר להו

בגון שאברה להן דרך באותה שדה. פירש רבינו שמואל וכו' מתני'
שמעמנו נתן להם וזמר הכי דקאמר לרבה בר רב הונא
דאמר אין הלכה טעמא מאי פירש דפשיטא דלא מוקי מתני' אליבא
דכ"י אליעזר ודלא כהלכתא וכמאן מוקי לה וקשה לר"י דכ"י המניח

(ב"ק דף ק. כה.) לא מיייתי מילתיה דרב
גידל ולא מילתיה דרבה בר רב
הונא ומפרש טעמא דמתני' דהלא
משום רב יהודה משמע דלכ"ע
הוי טעמא דמתניתין הכי ועוד
קשה לרש"ב דאי ניחא ליה אליבא
דרב גידל טעמא דמתניתין משום
דמניא מתני' לאצדה לרבה בר רב
הונא נמי לא תיבעי דמודה הוא
באצדה דמה שצירכו צירכו ומה
שפ"י דמתני' הויא כל שכן אין נראה
דמתניתין יש להן ממה נפשך דרך
שלא כדון אכל באצדה ממה נפשך
אית להו דרכא גזיה מדע דפרין אי
הכי אמאי אמר רבה בר רב הונא
כר"א אלמא דבאצדה פשיטא ליה
דיש להן דרך ולעיל פריך אמתניתין
ולמאן להו שקולו דינא והכו דידי
וגראה לר"י דמשקרא מסיק דמתני'
כרבי אליעזר ולבסוף כי משני
כשאצדה לא אמאי מתני' כר' אליעזר
וכן יש בהנזקין (גיטין דף נ"ג. וס'
בשמעמנו דשני כסין קשורין מלאת
לי ולא גרס לקמן ולרבה בר רב
הונא דאמר אין הלכה בר' דלכ"ע
לריך לפרושי טעמא דמתני' דרבי
יהודה ועוד י"ל הא מני ר' אליעזר
דמתני' רבי אליעזר איירי כשאצדה
ומתני' דמניא לאצדה דמפרש
טעמא דמתני' דרבי אליעזר דלפניו אדר'
אליעזר באצדה ואמרי דאין מועיל
צירוס כלום הי' פליגי אמתניתין
דלא אמרי' מה שנתן נתן ולרבה בר
רב הונא דלאצדה לא פליגי רבנן
אמאי ממתניתין ל"ה ולבסוף צעי
טעמא מאי כו' מ"ט דמניא מתני'
לאצדה ומשום דאמר ר"א באצדה
דמה שצירכו צירכו ניימא הכי נמי
במתני' ומסיק משום דרב יהודה:
ורבי אליעזר רבים במאי קני ציה.
דצירכו להן דרך משמע

כלל שום מיקון בצריכה צעלמא:
בשביב' של כרמים. נראה דדוקא בשביל של כרמים שאינו
עשוי כלא אלא להילוך¹ אכל שאר דרך עשוי קנת להשתמש
בו לזוך אחר²: **ולא אמרן א"א א"א מסיימי מחיצתא אב"ל מסיימי**
בו. ולא שיהו מחילות גבוהות דל"כ היכי דרי טונא אלא מחילות
נמוכות טפח או טפחיים להיכר השביל הלכך כשמכר לו השביל
בשדה לא יתן לו אלא כמו שהוא עשוי אפי' לא יתן לו אלא כדשקיל
כרעא ומנח כרעא וזה דחקו לרבינו שמואל שאינה נראית לו
גירסא זו לפי שיהיה סבור דהנך מחילות גבוהות הרבה:
והסוכין
דהוה להו פירושין ולא כגולגלין ולא יהיה רשות לשטן לקטרג ולא
פחתון פה³ [לצעל] מדת הדין: נקנה בהילוך. דרך הנחת המעשה קוניה
אוחת מה היותם (ס"ט). מנחם שהחזיקו בו רבים. לעשותו להן דרך, אסור לקלקלו. ע"פ שזהו של ימד (וע"ל כ"ה).

רב אשי אמר. מתני' זכל דרכים שצוולס מיירי הן ישרים הן
עקלתון ולא משום גזירה אלא משום דכולהו הוו עקלתון לכל דרך
שזמנין מזל אחד שלא היה שם דרך תחלה יש בני אדם שנעשית
להם רחוקה מן הראשונה ויש שנעשית להם קרובה יותר לראותן
העומדים צעיר מלד דרך הראשון אז
נעשית להן עכשיו דרך עקלתון ואין
הרשות צידו לגולל את הרצים. וצין
רב אשי לרב זציד לכה מידי אלא
חילוק טעמים כעין משמעות דורשין
איכה צינייהו. ומקשי לכולהו כיון
דמתנת חכמים הוא או דין הוא דשלו
לא הגיעו אס כן למה מה שנתן נתן
לימא להו כו' דמקח טעות הוא:
שצירכו דרך לעלמן. דרך שדה אחר:
מה שצירכו צירכו. אע"פ שלא נעלו
רשות מבעל שדה וכדמוקי לה לקמן:
ומתמהינן אטו רבים גולגלין ניהו.
שיגולו קרקע של אחרים: כשאצדה
לפן דרך באותה שדה. דמ"מ אורחא
אית להו גזיה ויפה כח רבים מנח
ימיד שהיחד שאצדה לו דרך בשדה
צירכו לא יצורר מעצמו אלא או צבית
דין או כרשותו שלא צעל השדה אכל
רבים צבית דין דמו דאמרי' מינייהו
מזמין להאי לבי דינא. וכ"ש מתניתין
דהוא עצמו נתן להם ומיהו שלו לא
הגיעו דקנסין ליה לפי שנתן להם
דרך עקלתון: אי הכי. דכשאצדה
להם דרך מיירי רבי אליעזר: אמאי
אמר רבה בר רב הונא אמר רב אין
הלכה בר' אליעזר. והלא אמר רב עמו
שפילו חכמים החולקין על אדמון
ואומרים יקח לו דרך או יפרח בארצה⁴
הא אוקימנא⁵ בחד דלמי מנח ארצעה
אכל באותה שדה דכ"י הכל חייב
צעל השדה ליתן לו דרך ליכנס בה
לשדה וגבי רבים דין הוא שאס צירכו
לעלמן יפה עשו וקשיא לרב דאמר
אין הלכה אדרב דאוקמה כשאצדה
מאן דמתני הא לא מתני הא. רב גידל
דמתני משמיה דרב כגון שאצדה לא
מתני הא דאמר רבה בר רב הונא אמר
רב אין הלכה: הי' ולרבה בר רב הונא
מתני' טעמא מאי. כיון דאמר אין
הלכה לא ס"ל לאוקומי סתם מתני'
כו' אליעזר: שהחזיקו בו רבים.

רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון
היא קרובה לזה ורחוקה לזה ולימא להו
שקלו דינא והבו לי דידי הא מני רבי אליעזר
היא דתניא⁶ ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר
רבים שבררו דרך לעצמם מה שבררו בררו
לרבי אליעזר רבים גולגלין ניהו⁷ אמר רב
גידל אמר רב כגון שאברה להן דרך באותה
שדה אי הכי אמאי אמר רבה בר רב
הונא אמר רב אין הלכה בר"א מאן דמתני
היא לא מתני הא וטעמא מאי משום דרב
יהודה (ה) דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו
רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי
קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה
ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר
וחכמים אומרים "אין הילוך מועיל כלום עד
שיחזיק אמר ר' אלעזר "מ"ט דר' אליעזר
דכתיב יקום התהליך בארץ לארכה ולרחבה
כי לך אתננה ורבנן התם משום חביבותא
דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא
נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא
ימודים חכמים לר"א בשביל של כרמים
הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו
לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו
ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר
י"לא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל
לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא
ומנח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא
אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו
אמר רב הונא הלכה כאחרים (ו) (ותניא אידך)
דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומחצה
ואמר רב הונא הלכה כדייני גולה והאמר
רב הונא הלכה כאחרים יאידי ואידי חד
שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה
אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע
אמות ידרך מעיר לעיר שמונה אמות
דרך

וילו הבו ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר. כלומר למהלך בשביל של כרמים יתנו לו כשיעור שיהיה אדם לילך בו עם ששאו של זמורת ויכול לחזור בשביל של כרמים בריח דקנהו בחליכתו: ולא אמרן. ליתין ליה הכי:
אלא משום דלא מסיימי מחיצתא. של שביל שאין שם גדר מיכן ומיכן. אבל מסיימי מחיצתא אפילו יהי השביל צד כל כך כי היכי דשקיל כרעא ומנח כרעא לא יהיבי ליה טפי אלא כמה דאיתיה: פ"ט שני גמדין ומחצה. שתי אמות
ומחצה: דרך מעיר לעיר שמונה אמות. כדי שיהא ריח לשתי עגלות שפוגעות זו בזו:

(א) הלא נראה נתן ושלו לא הגיעו ולא מני כו'. (ב) פי' רבינו כוה הוא כפי מוס' ב"ה כגון ב"ה ועוד י"ל וכו' ודוק.
(ג) פי' רבינו כוה הוא כפי מוס' ב"ה כגון ב"ה ועוד י"ל וכו' ודוק.
(ד) פי' רבינו כוה הוא כפי מוס' ב"ה כגון ב"ה ועוד י"ל וכו' ודוק.
(ה) פי' רבינו כוה הוא כפי מוס' ב"ה כגון ב"ה ועוד י"ל וכו' ודוק.
(ו) פי' רבינו כוה הוא כפי מוס' ב"ה כגון ב"ה ועוד י"ל וכו' ודוק.
(ז) פי' רבינו כוה הוא כפי מוס' ב"ה כגון ב"ה ועוד י"ל וכו' ודוק.